

СРПСКИ ТЕХНИЧКИ ЛИСТ

ОРГАН УДРУЖЕЊА СРПСКИХ ИНЖЕЊЕРА И АРХИТЕКТА.

САДРЖАЈ : Продужење радова на канализацији Београда. (свршет к) стр. 301.— О регуисању река у садашњости и будућности (наставак) стр. 302.— Вести стр. 304.

Продужење радова на канализацији Београда.

— Свршетак —

Извршење послова на VIII деоници дато је предузимачу тако, да он примљени материјал од Општине прописно преда употреби.

Предрачунска сума за извршење послова на VIII деоници изнела је око 1 208 000 дин. Приликом лицитације најјефтинији понуђач за израду овога посла била је *Грађанска Банка*, и Општински Одбор је ових дана већ донео решење, да се израда VIII деонице уступи Грађанској Банци по понуђеној цени од 895000 динара. С тога је вероватно, да ће се још ове грађевинске сезоне и на овој деоници радови у велико почети и развити.

На VIII деоници имаћа око 8 км. бетонских канала разних профила и величинс. Најтежи и најинтересантнији радови биће у Немањиној ул. на делу између Сарајевске и Ресавске улице, куда су пројектована три паралелна канала. Пошто је овај део Немањине улице у доњем сливу Савске зоне, где се слива вода са целог новог „Селишта и Врачара“ то је средином улице пројектован велики испусни бетонски канал за примање сувишне кишнице преко 5-губо разређене нечисте воде, а због велике ширине ове улице предвиђена су још два мања канала за нечисту воду, испод тротоара, а за везу приватних кућа.

Ради регуисања степена разређености нечисте воде предвиђена су два велика прелива од тесаног камена (на доњем и горњем

крају поменутог испуста); а ради опет регуисања и смањивања пада, у овом испусном каналу пројектоване су и неколике каскаде такође од тесаног камена.

И у стрмим улицама између Сарајевске и Ресавске улице ради савлађивања великих падова, предвиђене су веће каскаде нарочитог типа, а опет од тесаног камена.

Са овом VIII деоницом завршава се највећи, најтежи и најскупљи део Београдске канализације. Поред регулације Булбулдерског и Мокролушког потока остаје још да се изврши IX деоница (Ново „Селиште“ изнад „Славије“) и доња Савска и доња Дунавска зона као X деоница. А за све ове деонице употребиће се већим делом само канали од цеви, а не и бетонски, те с тога ће извршење ових нових деоница бити и лакше и јефтиније.

III.) II. и III. деоница приватних веза.

После извршења главних уличних канала у појединим улицама, Општина приступа извршењу приватних веза од уличних канала па до границе приватних имања, а одмах по извршењу ових веза, Општина постаје власна да по „Правилнику“ врши наплату каналских такса од дотичних сопственика.

Општина је још раније извршила I деоницу приватних веза и отуд је у прошлој години имала око 110 000 дин. прихода, а овога пролећа извршене су и II и III деоница приватних веза тако да су сад, у свима улицама где су извршени главни улични канали извршене и приватне попречне везе.

II. деоницу — Дунавски слив — извршавао

је г. Стеван Јефтимијадес инжињер, III деоницу — Савски слив — г. Драгутин Брајковић као предузимач, и то у износу 54 000 односно 58 000 дин.

Обадве ове деонице биле су готове 1-ог Јула ове год. и сопственици дотичних имања задужени су са основном таксом за спој; а после 6 месеци сваки сопственик плаћаће месечно и таксу за употребу канала, без обзира да ли је његова каналска инсталација извршена и пуштена у функцију или није.

На тај начин општина очекује да ће у овој години добити од каналских такса приход близу 200 000 дин., а у идућој години тај приход биће знатно већи.

Међутим, извршавање кућних приватних каналских инсталација иде доста споро. До сад је Одсек за канализацију одобрио 620 планова за канализацију приватних имања, а само 400 приватних кућа извршиле су своје каналске инсталације и дефинитивно их пустиле у функцију.

14-VIII-1911. год.

Београд

Неш. М. Смиљанић
инж. канализац.

О регулисању река у садашњости и будућности.

Предавање, које је држао на скупу грађев. и железн. инжењера 4. фебр. 1911. инжењер Игњац Полак ц. к. грађев. саветник.

(Наставак)

(На реци Пегниц дешава се слично што и на Адлер — у. У дотичној расправи вели се: „услед просецања ток Пегница је скраћен од 67 на 44 км. и услед тога добивен пад од 28 м. Овим је појачан пад на постојећим постројењима а осим тога још су три прага у паду уметнута, те на тај начин добивено још округло на 2000 коњских снага.“ То је рационално, модерно регулисање река.)

Из одличног извештаја краљ Мађар. вишег инжењера Emil-a Schick-a (Пожун) са VIII скупа немачко — аустријско — мађарског удружења за речну пловидбу, у Линцу 1909. сазнајемо у том погледу да су на Дунаву од Deveny до Gönyu свуда тамо постигнути одлични резултати за пловидбу, где се регулацијом за средњу воду задржала природа реке, дакле сталност и континуитет матице са довољном дубином за пловидбу, док у просеченим и исправљеним деоницама, и ако су напредно подигнуте преграде за малу воду није се

могло постићи ни једно од тога двога. И онда је човек био принуђен, да овим исправљеним деоницама поврати њихову ранију искривудану трасу, т. ј. да пусти опет реку у њен затворен рукавац. Издаци за ову реконструкцију трасе, помоћу које се надају да ће добити постојане и дефинитивне резултате јефтине и сигурније, него ако би реку и на даље приморали да тече по једној правој траси, која њеној природи не одговара, изнели би округло 5 милиуна круна. Један скупоцен експеримент у великом!

Исто тако сам ја већ у свом реферату, који сам поднео „Савезу Аустријских Индустријалаца“ у год. 1899. о питању: *на који би се начин у колико је могуће више предујредиле огромне штеће, које произилазе од велике воде*“ поставио одлучне захтеве, да се рекама остави искривудан ток, као њихова природна особина respec. да им се поврати (Dr. Leopold вели у једном свом предавању у Магдебургу од 16. априла 1910.: „У Француској је принцип продубљивања корита, дакле чување и исправљање воденог тока, изведен до крајњих граница; али кад су скупоцене корекције извршене, показаше се штетне последице. Морало се приступити изради паралелних канала поред Сене, Лоаре и Гароне, да би се могла одржати пловидба, јер вода отицаше сувише брзо. Дакле у Француској су свакојачко добили *леја, дубока кориша за пловидбу али на жалост без воде*. Свде има много истине).

У корист просецања водених токова не може се ништа навести ни код мањих река него што је Дунав, па ма, и код непловних река. Просецањем се повећава брзина тако, да велика вода ових река брже доспева у главни скупљач (реципијенат). Услед тога губи се она велика корист, која постаје стицајем природних прилика код река, те придолажење воде т. ј. кулминације у главном скупљачу и у притокама, које су се пређе често јављала у знатном размаку времена, сада скоро са свим у исто доба падају. Ове су последице у толико претежније, у колико се чешће овакав случај јавља у једном датом сливу речном. Тако је регулисањем реке Егера учињено, да придолажење велике воде сада раније наступа, што значи, да је срећно и случајно постигнуто размак за надолажење воде у Егеру и Елби.

Али какве ће последице имати регулисање осталих притока Елбе и какве ће ове последице саме Елбе имати на међусобно придолажење велике воде? У том погледу има да настане централни комитет, да се при извршењу радова на појединим притокама води рачуна о јединству целокупне речне мреже у земљи и предвиде радови тако, да ови радови сваки за себе или укупно дејствујући не погоршавају на другој страни постојеће стање (стр. 27 и 35 des dritten Tätigkeitsberichtes).

Ред радова, који је предложио Trotè за обезбеђење низија од навале воде, обухвата оне мере, којима је циљ и само побољшавање земљишта а то су: *исушивање и наводњавање*. Ако су први радови већ из здравствених разлога потребни и за појачање приноса земљишта нужни, то су наводњавања неизоставна допуна исушивања. У Француској постоји на 820 синдиката, који се занимају одржавањем ових радова, а специјално на Корзици су у великом стилу такви радови од чести пројектовани а од чести са великим успехом извршени. На 15 000 м. баруштина претворено је у ливаде у La levre — Nioitaisè, где су ровови за побољшање земљишта у исто време подешени и за водене путеве, којим се врши саобраћај пољопривредних продуката помоћу 9000 превозних средстава (чамаца, шлепова и др).

Ја сам при крају. Како ја себи представљам регулисање река, а надам се, да ће то бити у скорој будућности, то сам већ казао, а критика о садашњим методама регулисања налази се између редова. За доказ мога мишљења изнео сам наводе Trotè-а који је многобројним примерима илустровао све оно, што сам ја у својим ранијим предавањима заступао и то баш у питањима о *регулисању и ујошреби вода* у којим Француска служи за углед.

Да би ово последње што јаче истакао хтео бих да поновим закључке свога већ раније поменутог реферата из 1899. године, у коме сам ја, већ доста постакао на ублажавање и сузбијање штетних поводања и који у изводу гласе:

1. Чување шума и пошумљавање свију места у изворном делу аших планинских река, којима је потребна шума ради обезбеђења.

2. Забранити орање брдских косина чиме се у исто доба спречава стварање наноса и одношење земљишта.

3. Регулисати брдске потоке и извршене грађевине на овима одржавати. Законом принудити прибрежнике да врше обезбеђења угрожених места на рекама, евентуално уз припомоћ државе, али увек под државном контролом.

4. Подизати водојаже и резервоаре за задржавање воде у горњим токовима речним ради регулисања отицања воде.

Подизању водојажа најбоље би се изашло на сусрет, када би држава непосредно за вишак запремине, која је, преко обичне запремине воде за индустријске и друге циљеве, потребна за обезбеђење од велике воде приложила од своје стране потребну суму. (у такозваном шлелском закону о поплавама од 3. јула 1900 гласи обрнуто;

„Ако држава или округ граде неки резервоар ради обезбеђења од поплава, а служи и ради добијања водене снаге, онда су дужни заинтересова-

ни да снесу један део трошкова за грађење и одржавање сразмерно њиховим користима, које отуда имају.“ У Немачкој — где је додуше у почетку код меродавних кругова владала извесна одвратност противу подизања водојажа искључиво за ублажавање опасности од велике воде, а не и противу водојажа у опште (P. Zeifegler) — регулисано је законом од 1. априла 1879 и од 18. маја 1891. образовање принудних удружења (Zwsugsgeuvsenschaften) за подизање водојажа за индустријске и образовање водних задруга, (Wassergeuossenschaften) регулисано (Mattern).

5. Извршење рационалних корекција река, помоћу којих ће се више постићи смањивање него — појачање пада. Овај се захтев поклапа са већ раније наведеним: „оставити рекама искривудани ток и т. д. Цео речни слив који је једна нераздвојна слика у природи — треба као једну једноставну и неподељену целину тако сматрати и обрађивати. (То је још Наполеон III уочио, када је у години 1856 писао Министру Грађевина; „ја велам да се надзор над великим рекама повери једној јединој личности, да би управа била једна и иста у временима опасности.“ Mattern иде још даље и захтева да цело речни слив и у привредном погледу под једну управу дође).

Као год за регулацију већих река, треба поклонити исту пажњу и корекцији мањих река и потока и свима грађевинама у њиховим коритима, а њихове профиле већ са обзиром на развитак меморације и дренаже треба веће предвидети. Место сталних брана треба подићи у замену покретне бране.

6. Не исушавати земљиште у равницама нити оцеђивати баре и мочари у високим пределима, док се не створи довољна замена за ову површину која ће као резервоар служити за хватање ове воде, која се оцеђује из ових мочара и отиче.

7. Исто тако спречавати несразмерна сужавања инундационе области и стварати преливе у инундационим насипима, на таквим местима, на којима је могуће привремено плављење већих теренских комплекса иза насипа.

8. Чишћење водених токова од сваких препрека, нарочито чишћење и одржавање инундационог терена од сваке препреке.

По могућству што веће проширење инундационог терена и уклањање свију узаних места која сметају отицању воде или свију страни насипа, који би неподесно дејствовали на правац реке. Предузимали измене грађевина у инундационом терену, па ма и по цену накнаде штете сопственицима дотичних земљишта.

— Наставиће се —

В Е С Т И

Преминуо. Редовни члан нашега Удружења † Стеван Миросављевић машински инжењер, инспектор I кл. Министарства Војног, преминуо је 30. августа ове год. у 1 час изјутра у 52. години старости.

Бог да му душу прости.

Протоколисана нова предузимачка фирма.

Г. Сретен Сретеновић Предузимач из Г. Милановца протоколисао је грађевинарско — предузимачку радњу код Гор. Милановачког првостепеног Суда.

Објава ставља се овим интересентима до знања, да је суд београдске општине решио, да се рок за испоруку 4 500 м³ туцаника, за који је објављена лицитација за 15 септембар ове године према решењу суда од 16. августа АБр 29691. овим продужује на два месеца.

Из суда општине београдске 27. августа 1911. АБр. 31355. у Београду.

Грађење нових објеката Г. Министар Грађевина одобрио је, да се према прегледаним техничким документима могу саградити следећи објекти:

1.) Дванајест камених пропуста на путу Краљево — Ивањица, по пројекту окр. инжењера г. М. Протића.

Предрачунска је сума 9594,26 дин. а исплатиће се из приреза среза жичког.

Стечај за инжењера. Округу подринском потребан је један самоуправни инжењер (директор подринских окружних железница). Компетенти нека се са потребним документима изволе пријавити окруж. одбору најдаље до 20. септембра ове године.

Плата са додацима највише до 9000 динара.

Са изабраним би се закључио уговор са роком до 1. октобра 1914. год., а у дужност би се имао увести одмах по избору, који ће извршити ово окружна скупштина у свом редовном сазиву од 20. септембра ове године.

Оправа објеката. Г. Министар Грађевина одобрио је, да се према прегледаним техничким документима могу оправити следећи објекти:

1.) Полустални мост преко Ђанинског потока на путу Зајечар — Жагубица, по пројекту окр. инжењера г. Б. Раденковића.

Предрачунска је сума 1618,21 дин. а исплатиће се из окр. приреза.

2) дрвени мост преко реке Турије на путу Београд — Лазаревац, по пројекту од инжењера. М. Аћимовића.

Предрачунска је сума 648,36. дин. а исплатиће се из окр. приреза.

Резултат оферталне лицитације за грађење зграде за главну државну благајницу у Београду

На лицитацији је учествовало пет лицитана та са следећим ценама:

1.) Задруга за подизање зграда 103.000 дин.
2.) Васа Тешић предузимач из Београда 105.600.— дин.

3.) Ото Голднер предузимач из Београда 111.000.— дин.

4.) Јоца Новаковић архитект из Београда 117.000.— дин.

5.) Стеван Савковић архитект из Београда 94.031,24 дин.

Најнижу понуду дао је архитект г. Стеван Савковић, који са прима, да овај посао сврши за 94.031,24 дин. што даје попуст од 25%.

Предрачунска је сума била 126 995.— дин.

Стечај за израду планова. Општини Зајечарској потребан је план са предрачуном и предмером за израду:

а, једне двоспратне зграде за општинску судницу и друге потребе.

б, једне зграде за кланицу

в, зграде за касапнице и баштованцинице.

План се има изградити на основу плана скицираног — уцртаног земљишта, одређеног за подизање ових зграда, и утврђеног распореда потребних одељења. План мора бити готов до 20 октобра т. год. а за општину обавезан пошто га Министарство Грађевина одобри.

Општина располаже буџетом од 2 000 дин. за израду овог плана.

План скицираног земљишта и распоред потребних одељења стоје конкурентима код овог суда у свако доба на расположење, као и потребна претходна обавештења.

Позивају се стручна лица, која су вољна изради овог плана примити се, да суду овом до 15 септембра т. год. своје понуде поднесу, и означе суму коју траже за израду плана и остало.